

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para, De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 90.

Sobota 2. novembra 1929.

Leto IV.

Pred novo dobo?

Po Zedinjenih državah ameriških je obiskal angleški ministrski predsednik Macdonald tudi britski dominion Kanado v Severni Ameriki. Mučič se v Kanadi, je Macdonald v Torantu prišel tudi na letni kongres ameriške strokovne zveze, ki jo tvorijo strokovne organizacije Zedinjenih držav in Kanade. Na kongresu je imel Macdonald govor, v katerem je med drugim rekel:

»Organizirani delavci Anglije so se odločili, da vstvarijo veliko politično koncepcijo s pomočjo, ki bodo jamčili trajen uspeh. Edina revolucija, v katero zaupamo, je ona, ki se izvede s pomočjo glasovalne kroglice. Ako mi ne bomo imeli moči, da izpremenimo z apelom razum človeka, potem nam tudi ne bo mogoče trajno izmeniti in zasu-
gurati socialne zgradbe narodov.«

Te besede Macdonaldove povedo jasno glavno načelo delavskega socialističnega gibanja. Predpogoj za trajne uspehe in končni cilj je izprememba človeškega razuma, to je, človek, vse človeštvo mora dobiti novo svetovno naziranje, čut socialne enakopravnosti in skupnosti. Ta glavni predpogoj, ta fundament za trajnost uspešnega dela pa se ustvarja z vzgojo, s teorijo in praksjo.

Angleška delavska vlada je to vprašanje načela s propagando za svetovni mir, za sporazum med narodi, za mednarodno sodelovanje vseh držav in narodov vsega sveta. Človeška duša se boji vojne, sporov, da jo gospodarska robatost in imperijalistična sebičnost tajnih sil pogosto sili v sovraštvo, vojno. Vsak pameten človek ve, da je sovraštvo ali vojna posledica slabih lastnosti človeštva, da tam, kjer so sovražnosti, ne more biti bratskega sporazuma in sodelovanja, ter tudi ne medsebojnega spoštovanja in sodelovanja v skupno korist človeštva.

Angleška delavska stranka hoče torej v odpravo vojne odstraniti največje zlo, ki porablja ogromno duhovnih in materialnih sil samo za to, da povečava nasprotja, da neti sovraštvo med narodi in s tem jemlje vsakršno možnost, koncentrirati vse te sile v prid človeštvu potom sporazumnega sodelovanja.

Iz teh konstatacij je že razvidno, kako je propaganda in delovanje za svetovni mir močan faktor v prerobjanju človeškega razuma, človeške pameti.

Vpliv angleške delavske vlade in nje politika ima tudi na ostali svet eminenten pomen. Društvo narodov se ni moglo odreči sodelovanju na tem problemu. Zedinjene države, ki so še pod utiskom Wilsonovih štirinajstih točk glede mednarodnega sporazumevanja in miru, aktivno sodelujejo; nizozemska vlada, ki je v socialističnih rokah, je sama zase že sklenila razorožitev; francoska vlada podpira zadevne angleške teze; v Nemčiji ima Anglija v vladi, katere kancler (in trije ministri) je socialni demokrat, enako močno zavezništvo. V nedeljo, dne 27. oktobra so bile volitve v čehoslovski parlament, pri katerih so dobili samo socialni demokrati 12 novih mandatov, več novih mandatov so dobile tudi druge levčarske stranke, nazadovale so pa reakcionarji in komunisti. V angleškem dominionu Avstraliji imajo danes zopet vlado delavske stranke. Vsi ti ogromni preobrati v političnih konstatacijah po posameznih deželah so več ali manj v idejni zvezi s problemi, ki jih je angleška delavska vlada tako temeljito in iskreno zasnovala že v teku svojega dosedanjega poslovanja.

Duhovni uspeh je, politični tudi, toda tem uspehom treba, da bo njih trajnost zasigurana, močne dejanske solidnosti, ker ni nobenega dvoma, da bo morala lepo uvedena smotrna politika velikega problema prebresti še marsikatero lužo, premagati marsikatero oviro.

Toda premagaia bo vse ovire, ker človeštvo hoče in takrat bomo imeli dobo brez vojn, dobo brez orožja. Takrat se bodo porabljale duhovne sile, ki danes širijo sovraštvo, materialne vrednosti, ki se danes porabljajo za oboroževanje, v prid splošnosti. Z delom za celotno človeštvo se prerodi tudi razum človeka potem teoretične in praktične vzgoje v tem pravcu.

In tedaj se prične novo delo z novim duhom. Ta veliki problem ima Macdonald v mislih; ta naj bodo vrata v novo dobo!

Socialni demokrati najmočnejša parlamentarna skupina v Čehoslovski.

1.485.215 socialnodemokratičnih glasov. — Komunisti izgubili 290.000 glasov.

Čehoslovaške volitve so prinesle dokaj povoljen uspeh delavskemu gibanju.

Ugotovljen je rezultat vseh 23 volilnih okrožij.

Po skrutinju so dobili mandatov:

komunisti	29
ogrski kršč. socialci	9
nemški kmeti	16
nemški soc. demokrati	21
poljski židi	4
nemški nacionalci	7
čsl. narodni socialisti	32
čsl. socialni demokrati	40
liga (Stříbrný-Gajda)	3
nacionalni demokrati	15
čsl. ljudska stranka	25
republikanci	47
čsl. obrtna stranka	12
nemški kršč. socialci	15
Hlinka (ljudska stranka)	15
nemški nac. socialisti	8

Zlasti značilno je za te volitve to, da so klerikalci doživeli znaten poraz v Moravski, ki je bila od nekdanj domena klerikalizma.

Se bolj važno kakor število mandatov pa je gibanje števila glasov.

ki so bili oddani pri volitvah. Naj navedemo samo večje razlike od prejšnjih volitev v okroglih številkah. Čehoslovaški in nemški socialni demokrati so pridobili okoli 460.000 glasov več kakor pri zadnjih volitvah 1925. Skupno število zanje oddanih glasov znaša 1.485.215. Narodni socialisti so pridobili okoli 160.000 glasov, najmočnejša čehosl. republikanska stranka je pridobila 140.000 glasov. Izgubile so pa znatno število glasov od zadnjih volitev: čehoslovaška ljudska stranka 100.000, slovaška Hlinkova stranka 60.000 glasov, nemška gospodarska zveza 130.000, nemška nacionalna kmečka zveza 140.000 in komunisti 290.000 glasov.

Iz tega preokreta v javnem mnenju je razvidno, da v Čehoslovski zmaga naprednost in socialnost. Reakcionarne stranke so izšle iz volitev s porazom, kar bo nedvomno ugodno vplivalo na razvoj čehoslovaške republike.

O pomenu teh volitev v političnem oziru še izpregovorimo.

Francoska vladna kriza.

Socialisti ne vstopijo v vlado.

Daladier ni sestavil vlade, marveč je vrnil predsedniku republike mandat, ki ga je dobil za sestavo nove vlade. Politiki in on sam so računali, da bo v novi vladi sodeloval tudi bivši ministrski predsednik, kar pa je odklonil in stavil nekaj zahtev, ki jih radikali niso mogli sprejeti. Tako je utemeljil sam Daladier svojo ostavko. Eden glavnih vzrokov za njegov korak je pa tudi dejstvo, da so socialisti na svoji konferenci z večino odklonili sodelovanje v novi vladi.

Ko je Briand zvedel o odstopu Daladiera, je Briand izjavil, da ga Daladier ni prav razumel in da je pripravljen podpirati novo vlado in prevzeti posle zanjega ministra.

Na podlagi teh pojasnil, je Daladier zopet prevzel mandat za sestavo vlade. Daladier se je ponovno posvetoval z Briandom in s socialisti.

V socialističnih vrstah so mnenja razdeljena. Eni so za sodelovanje v vladi, drugi proti. Zato so predlagali, da se skliče sredi decembra kongres stranke, ki naj to vprašanje razčisti.

Ako se Daladieru ne posreči sestava vlade, potem pridejo v poštev Briand, Tardieu in eventualno tudi že omenjeni socialist Paul Boncour, ki smatra, da je politični položaj v Franciji tak, da socialisti morajo sodelovati v vladi, ker s tem moralno in politično obenem podpro kot močna stranka politiko doma in politiko angleške delavske stranke.

Daladierova misija se je ponesrečila in je bil poverjen mandat za sestavo vlade posl. Clementelu, ki hoče stvoriti blok republikanske sprave.

Louis De Brouckère.

Te dni je imel jugoslovanski proletarijat priliko, da je pozdravil v svoji sredi uglednega predstavnika Socialistične Internacionalne, člana nje izvršnega odbora ter predsednika komisije za politične obsojence in smrtno kazen, belgijskega senatorja in profesorja vseučilišča v Luvenu in Bruslju Luja de Brouckèra. Ime tega velikega borca in učenjaka je znano po širokem svetu. Nerazdružljiv sodelavec in prijatelj Vandervelda je bil de Brouckère voditelj zunanje politike belgijske skozi štiri leta v Društvu narodov. V glavnem se je njemu zahvaliti, da je Društvo narodov krenilo povsem očito in odločno pot razorožitve in rešitve vprašanja svetovnega miru. Od lokarnskega sporazuma pa do današnjih dni je bil nedvomno najpriljubljenejša in najbolj spoštovana politična osebnost v Društvu narodov de Brouckère.

Njegovi govori so bili vedno dogodek za ves politični in diplomatični svet.

Kot kak orientalski filozof in prerok je de Brouckère oznanjal sporazum med narodi in postavitev vojne izven zakona. Bolj iskrenega in bolj srčnega borca za svetovni mir, za blagostanje in kulturo vseh ljudi, kakor je on, si ne moremo misliti. On je tisti, ki je s svojo osebnostjo visoko dvignil ugled Socialistične Internacionalne in je uspel, da je kot predstavnik vlade belgijskega proletarijata spravil duha visoke človečnosti in najvišjih socialnih in političnih načel v Društvo narodov.

Mi Jugoslovani se imamo njegovi osebnosti z druge strani zahvaliti. Ko je predlanskim Italiji pričela kampanjo proti naši državi, so bili na nje braniku trije ljudje v Zenevi ter vzeli našo mlado nezaščiteno deželo pred vsem svetu odkrito v obrambo: Ti so bili: Emil Vandervelde, Louis de Brouckère in Albert Thomas. Njim dolguje jugoslovanski narod večno in iskreno zahvalo v mnogem oziru, da takrat ni prišlo do spopada na Balkanu.

De Brouckère je potoval v Bolgarijo, da kot delegat Socialistične Inter-

nacionalne preišče balkanski problem in zbere material na mestu. Obhodil je vse važnejše kraje v Bolgariji in je prisostvoval kongresu Socialistične stranke v Bolgariji. Prepričati se je hotel na mestu o trditvah spomenice, ki so je poslali bolgarski socialisti Socialistični Internacionali. Potem se je vrnil in prepotoval našo deželo, da preštudira mnenje jugoslovanskih socialistov. Iz dobljenih faktov bo podal poročilo Socialistični Internacionali, ki bo merodajno za nje orientacijo napram balkanskemu problemu. Namen je vreden Atlasovih pleč. In mi smo prepričani, da ga bo sloviti sociolog in zgodovinar L. de Brouckère rešil bolje kakor kdorkoli, zavedajoč se, da bo njegov zaključek končno ta: rešitev in razvit Balkana je mogoč edino le v Balkanski zvezi.

V Beogradu se je de Brouckère mudil dne 23. oktobra komaj dve uri med jugoslovanski socialisti. Demokrat je po vsem svojem bistvu, čeprav je rodom iz slavne plemiške belgijske rodbine. Ze ob 8. uri zjutraj je prišel v Delavsko zbornico, kjer ga je z vsemi delavskimi funkcionarji pričakoval Luka Pavičević. Poizvedoval je o položaju delavstva, o delovnih pogojih in delavskih ustanovah. Ogledal si je vse strokovne in kulturne organizacije delavskega pokreta, Delavsko zbornico in centralni sekretariat ter izjavil, da ga uredba divi in da mu je jako všeč.

Ob 10. uri se je de Brouckère zgledil pri zunanjem ministru dr. Marinkoviću, kjer se je mudil pol ure. Nato je v spremstvu somišljenikov šel na železniško postajo. Na železniški postaji je izjavil novinarju Dragoviću, da je srčen sprejem beograskih socialistov napravil nanj največji vtisk.

Jugoslovanski proletarijat pozdravlja svojega starega borca in zaščitnika L. de Brouckèra, želeč mu na Balkanu najboljši uspeh pri delu za mir in sporazum med balkanskimi narodi.

Zivel L. de Brouckère!

Prosto po M. Dj. Topalović-u.

Avstrijski parlament za državne nameščence

V torek, 29. oktobra, je avstrijski parlament na brzo roko sprejel od vlade predloženi zakon, s katerim se vsem državnim uradnikom in nižjim uslužbencem poviša stanarinska določila za toliko, kolikor znaša novo povišanje najemnine, ki je glasom spremembe stanovanjskega zakona stopilo s prvim avgustom v veljavo. Povišanje najemnin je sicer zelo ne-

znatno, kajti isto ne znaša več kot kake štiri procente uslužbenčeve plače, vendar pa se ti nočejo niti temu odreči in vlada jim je to že vnaprej obljubila. Predlog sam so sicer socialisti kritizirali radi premočnega favoriziranja visokega uradništva na škodo nižjega in so hoteli marsikaj izpremeniti, toda vlada je izjavila, da hoče takoj sklepati, da more iz-

VELIKI LJUDSKI KONCERT

priredi orkester delavskega glasbenega društva „Zarja“ v Ljubljani v dvorani del. zbornice 9. novembra 1929. — Začetek ob 8. uri zvečer. — Vstopnina: sedeži po 15, 10, 8 Din, stojišča 5 Din. — Predprodaja vstopnic v pisarni Strokovne komisije in „Svobode“, Miklošičeva cesta (Delavska zbornica).

Delavke in delavci, preskrbite si vstopnice pravočasno. Koncert bo dal najlepše skladbe. — Nastopilo bo 29 godcev ter delavsko pevsko društvo „Cankar“. Naši delavski koncerti morajo biti dobro obiskani.

plačati razlike že 1. novembra. Avstrijski državni uradniki imajo razen dobrega parlamentarnega zastop-

stva, tudi jako močno strokovno organizacijo, ki jo reprezentira znani odbor petindvajsetorice.

Dnevne novice.

Predsednik socialističnega kluba v francoskem parlamentu Leon Blum o Jugoslaviji. Kakor poroča beografsko »Vreme« z dne 28. oktobra, je Leon Blum v razgovoru z njegovim dopisnikom izjavil sledeče: Neposredne nevarnosti za mir ni. Italijanska fašistična diktatura ne bi preživela nobene vojne, če bi prav bila lokalizirana na eno samo državo. To gospod Mussolini dobro ve. Prepričan sem, da on resno ne želi vojne. Meni dela večje skrbi vprašanje odnošajev Jugoslavije z Bolgarijo. Vprašanje je, kako se morete resno sporazumeti. Z Grčijo ste razmere uredili. Kako pa je z Madžarsko. Imam utis, da se Madžarska orientira v zadnjem času v smeri Anglije. Zadnji poskus v Budimpešti, da vstopijo v vladu tudi predstavniki socializmov, me utrjuje v tem mnenju. Glede razmerja med Jugoslavijo in Italijo se mi zdi, da so se razmere med Italijo in Jugoslavijo precej popravile, odkar je pri vas prišel na vladu general Zivković.

Kongres bolgarskih socialistov, ki se ga je udeležil delgat socialistične internacionale, se je vršil v nedeljo. Udeležencev je bilo okoli 150. Podrobnih poročil še nimamo. Vsekakor smo pa prepričani, da streme tudi bolgarski socialisti po umirjenju Balkana.

Klerikalcem grozi, da ne bodo več v čehoslovaški vladi. Z ozirom na izid volitev, po katerem so prišle koalirane vladne stranke v manjšino, je ministrski predsednik Udržal podal demisijo vlade. Vodilna stranka utegne biti v bodoči vladi agrarna stranka, ki bo najbrže izločila iz kombinacije vse tri katoliške stranke. Pričakujejo, da bodo pridobili za vladu poleg čeških in nemških agrarcev še obrtno stranko, češke narodne socialiste in češke in nemške socialne demokrate. Razmerje med vladnimi in opozicijskimi strankami bi bilo v tem slučaju kakor 154 : 146.

Socijalni demokrati in »Heimwehri« zborujejo skupaj. V Gföhl pri Dunaju so imeli socijalni demokrati shod. Na shod so prišli tudi »Heimwehrovci« in

želeli, da smejo govoriti na shodu. Lokalni socijalni demokrati so gostom dali celo predsednika na shoda. Prvi je govoril dr. Renner, ki je predlog za ustavno reformo ožigosal, kakor zasluži in žel odobravanje celega shoda. Za »Heimwehre« je nastopil dr. Nowotny. Odobral je izvajanje dr. Rennerja ter smešil zahtevo po puču ali državnem udaru. Če se ustava izpremeni, naj se izpremeni na bolje. Nezmislno bi bilo, da bi se kmetijski sloji in delavstvo bili med seboj; mi tudi ne bi šli na Dunaj v svrhu boja proti delavstvu. Ustavno reformo naj rešijo parlamentarne stranke sporazumno med seboj. — Taka je prava slika, zato so tudi bojni petelini proti delavstvu v zadnjem času precej umolknil.

Dunajski župan o izvedbi ustavne reforme. V nedeljo je imel dunajski župan Karl Seitz shod v Ternitzu, kjer je razlagal neumestnost po vladi stavljenih ustavnih reform. Med drugim je pa poudaril: »Otročarije s puči in državnimi udari so jako nevarne; ponovno so celotno gospodarstvo nevarno ogrožale. Delavstvo bo vodilo boj s pomočjo duha, razjasnjevanja in izobrazbe.« Eno je pa tudi treba ugotoviti: Če se mu pa vsili drugačen boj z drugačnim orožjem, bo tudi vsiljeno bitko sprejelo in jo izvedlo do zmagovitega konca. Nihče ne sme želeči, da pride do tega. Vlada zveznega kancelerja Schoberja stoji na legalnem stališču, ministri so prisegli na ustavo. Zato tudi naj se ta boj dovrši po legalni poti.

Osemnajst strokovnih konferenc so imeli v nedeljo na Dunaju. Na konferencah centralnih zvez se je razpravljalo o položaju z ozirom na napete razmere in reformo ustave. Vse konference so bile v tem edine, da predložena reforma ustave ne sme postati zakon; delavstvo bo branilo do skrajnosti svoje pravice, četudi ne ostane več kamen na kamnu. Streljanje z one strani bi nič ne pomagalo, ker, če se začne streljati na oni strani, bi se streljalo tudi na tej. Energija delavstva v Avstriji je velika, zato ni čudno, da imajo drzne zahteve po ustavni reformi vedno manj pristašev in Heimwehri vedno manj opore.

Bolgari še menda ne marajo miru. Dne 28. t. m. je bolgarski kralj otvoril zasedanje bolgarskega parlamenta. V nagovoru je govoril o miroljubnosti in prijateljskih odnošajih z vsemi državami. Isti dan pa so ubili bolgarski Macedonci prijatelja umorjenega Protogerova Iličeva, ko so vdrli ponoči v njegovo stanovanje. Umori se torej vedno ponavljajo. In ob istem času piše glasilo ministrskega predsednika Ljapčeva, »Slovo«, da hujška po bolgariji grabežljiva roka, ki hoče uničiti Bolgarijo. — Resnica bo pa le, da bolgarska vlada ali ne more ali pa noče preprečiti umore in razbojništva ter se tolaži z raznimi izgovori. To pa le dokazuje, da Bolgarija ne mara sporazuma.

Angleški parlament zopet zboruje. Dne 29. oktobra se je sestal angleški parlament. Prva seja se je bavila večinoma s pojasnili ministrov na razne interpelacije, kakor glede nezaposlenosti, razmer z Rusijo itd. Minister Thomas je poročal, da bodo podjetniki sodelovali pri akciji za odpravo nezaposlenosti. V terek pa pride na sejo Macdonald, da poroča o svojem uspehu v Ameriki, dalje bo poročal Henderson o dogovorih z Rusijo glede političnih odnošajev. Na eno prihodnjih sej pride tudi palestinsko vprašanje. Po vseh teh pojasnilih se je pričelo drugo čitanje zakonskega načrta glede varstva obrežij. Poslanci delavske stranke so zlasti pozdravljali izvajanja Hendersona in Snovdena. Na eno prihodnjih sej pride tudi vladno poročilo o skrajšanju delovnega časa v rudnikih.

Delavske strokovne organizacije na Švedskem. Švedska je majhna država.

Sodrug in sodružice
ko prejmete knjige Cankarjeve družbe, plačajte istočasno 20 Din kot članarino za prihodnje leto.
Poverjeniki
naberite nove člane in dosedanjih ne izpustite.

Razvito pa ima industrijo. Leta 1928 je bilo sklenjenih 868 kolektivnih pogodb z 3613 delodajalcev za 133.922 delavcev in nameščencev. Začetkom leta 1929 je bilo vseh kolektivnih pogodb 3326 s 17.388 delodajalci za 512.542 delavcev in nameščencev. — Stavk oziroma izporov je bilo leta 1928 202, na katerih je bilo udeleženih 71.538 delavcev in nameščencev. Zamujenih dni s stavko ali izporom je bilo 4.838.000. — V švedski industriji dela okoli 77.000 žena; od teh jih je 50.000 strokovno organiziranih. — Švedskim priklam se dajo v marsičem primerjati tudi prilike v naši državi. Spoznanje, da je delavska organizacija potrebna, si mora tudi naše delavstvo vcepiti v glavo, pa bodo tudi naše organizacije močne in vsak obrat bo rad sklepal kolektivno pogodbo z delavsko organizacijo, ki bo delavstvu jamčila za boljše razmere, podjetniku pa stabilnost v obratu in kupčiji.

Italijanski kralj obišče papeža. Obisk italijanskega kralja pri papežu, ki se bo izvršil najbrže že 12. novembra, bo srednjeveško pompozno. S tem bo izvršena diplomatska akcija med italijanskim imperijem in »svetovnim imperijem« Vatikanom. Papež pa vrne obisk kralja šele januarja bodočega leta.

Smrtne obsodbe v Rusiji. V Rusiji so zopet obsodili 18 oseb na smrt, najbrže po zakonu o zaščiti države. Med usmrčenimi je nekaj duhovnikov in kmetov.

Izgube na nevjoški borzi znašajo že 30 milijard dolarjev. Ta ogromna izguba je zrcalo kapitalističnega spekulantstva, ki jasno kaže, kako nesmoteno je urejen kapitalizem, ki — kdo ve iz kakršnih razlogov — tako gospodari.

Finančni polom v Ameriki. Na njujorski borzi efektov so dne 28. t. m.

Čisto nič Vas ne stane

ako si ogledate mojo bogato zalogo vseh vrst blaga za moške in damske obleke in plašče. Letos prav posebno lepa izbira palmerstonov, dublov in velurjev. K vsakemu blagu imam tudi primerno krzno za obšivek

Kljub zmernim cenam tudi na obroket

L. Ornik / Maribor, Koroška c. 9

Č.:

Heinrich Zille in „peti stan“.

Berlinski umetnik-karikaturist, Heinrich Zille, ki je letos umrl in o katerem smo ob tej priliki poročali, je vstvaril s svojo risarsko umetnostjo poseben »Zillejev milje« takozvanega »petega stanu« (fünfter Stand). Mi bi rekli temu stanu »lumpenproletarijat«, Zille ga pa smatra za pravi razred; kajti po njegovem niso več pristni proletarci oni, ki imajo redni zaslužek, so zavarovani za slučaj bolezni, břežposelnosti in ostarelosti, ter bivajo v kolikortoliko znosnih stanovanjih, temveč pravi pravcati proletarijat predstavljajo sloji, ki žive od slučaja, iz rok v usta, ki se gnijejo v celih gruclah po smrdljivih brlogih, ki si niso pridobili nikjer nobenih socialnih pravic, ki nimajo od nikoder ničesar zahtevati, ki živé svoje posebno življenje, imajo svoje posebne nepisane zakone in govoré svoj posebni jezik. Ta »peti stan« je bil »Zillejev milljöh«, kjer je jemal vzorce in pobudo za svojo umetnost, s katero je seznanil široko javnost s tem nižinskim svetom. V naslednjem citiramo nekoliko Zillejevih duhovitosti, s katerimi je tolmačil svoje risbe: (povzeto iz Ostvalda »Zille-Buch«.)

Nek razcapaneč gre mimo kletnega lokala, kjer so se nakupovale cunje. In si misli:

»Oh, ko bi imel zdajle kaj cunj!«

V azilu so delili brezposelnim juho za-
stonj. Nekdo se zadene s skledico v tova-
riša in ga polije:

»Oprostite, prijatelj!«

»Nič ne strli, od tega ne bo mastnih
madežev.«

Otroci razkopavajo neko smetišče in iščejo kaj za pod zob:

»Lizika, poglej kako fina kost z di-
rektorjevega kupa!«

»Da ne boš kar tako jedla! Je premast-
na! Ata ima v flašci še malo jeruša!«

Dva sedita v drevoedu na klopi:
»Jaz sem vedno bolj suh, moj klobuk
pa vedno bolj masten.«

V žganjarni. Izkušen snažilec kljuk
umetniku:

»Vi mladi umetnik — umetnost je —
če imaš vsak dan svoj frakelj, pa škrmicelj
obrezkov!«

Posebno dobro gre vojnim invalidom
(zlasti onim iz leta 1870., ki so dobili leta
1925 priznano častno penzijo v znesku
3 mark):

»Kaj pa boš ti napravil s svojo pen-
zijo, Gustav?«

»Svojo leseno nogo si bom dal pobar-
vati z državno barvo in bom po ulicah de-
lal reklamo za domovino.«

Ostareli delavski invalidi sedé zamiš-
ljeno po klopih v parku:

»Veš — sploh ne smem na to po-
misliti —.«

Poleti uporabljajo nekateri te klopi kot
posteljo. Raje so na svežem zraku, kakor
v smrdljivem azilu. Zgodaj zjutraj se ogo-
varjajo:

»Avgust, slišiš, prvi lokalni vlak že
vozi! Moj Bog, če pomislim, kako sem mor-
al nekda zgodaj vstajati!«

Kdor pa še razpolaga s 15 pfenigi, si
pa včasih izbere mestni lokalni vlak za od-
počivališče, a sprevodnik ga hitro pogrunta:

»Vi se pa že vozite četrtkrat okrog
Berlina. Kam pa se peljete?«

»Nikamor. Čitam samo časopise, ker je
petrolej tako drag.«

Pri razdeljevanju ubožne juhe v azilih,
se slišijo včasih zanimivi pogovori o težki
usodi:

»Atletenhans pa nič več ne pride po
juho — ali se je izselil?«

»O ne, ampak mu gre bajé zelo slabo.
Leži v bolnici, se mu je bajé popek prisušil
na hrbtenico.«

V nekem lokalu so se vršile rokoborbe
ženskih šampionov proti moškim amater-
jem. Pred nastopom se je izklicalo:

»Sto mark tistemu, ki premaga šam-
pionko Francije, gospodično Aimable de la
Galmete. Pogrebne stroške plača zmago-
valec!«

Nekdo se je moral zagovarjati pred ka-
dijem, da je več strankam pokradel z vrat
naslovne tablice iz medi:

»Tako, pravite, da niste kradli mede-
nine? Čemu ste pa potem tablice pobrali?«

»Kaj pokradel — pokradel — hotel sem
jih samo osnažiti in — moji otroci morajo
tudi kaj imeti za čitati!«

Nek delavec kriči svojemu tovarišu, ki
sedi na strehi med dvema dimnikoma:

»Kaj pa delaš tam gori?«

»Na bolniškem dopustu sem. Blagajni-
ški zdravnik mi je predpisal višinski zrak.«

Visliški humor iz »velike dobe« (sve-
tovne vojne):

»Se zagrebsti nas ne morejo, ni nič več
lesa za krste.«

»Jaz bom začel smrdeti, potem bodo
že prišli po-me.«

Kosilo med svetovno vojno:
»No, stara, da ne bo kaj od tebe v
juho padlo.«

»Čeprav. Ena uš je vedno boljša kakor
brez mesa.«

Nek delavec je pustil svojih 25 najbolj-
ših let v istem podjetju. Ob priliki njego-
vega službenega jubileja ga tovariši vzpod-
bujajo:

»Čestitamo ti, Fric; sedaj pa idi k šefu
gotovo bo kaj izpustil.«

Šef ga nagradi s temile prijaznimi be-
sedami:

»Tako, petindvajset let ste že pri me-
ni? Pomislite, koliko denarja ste že v tem
času od mene odnesli.«

Usodo starih delavcev razumejo cele
otroci:

Pavel: »Stari Šulc je rekel, če bi se
obesil z motovozom od slakorja, da bi bila
to sladka smrt.«

Sonja: »Čeprav — duša bi pa le morala
zadaj ven.«

Gospodinja oddaja posteljo v podnajem:
»Primerno za takega, ki ponoči dela,
podnevi pa spi; imamo samo eno posteljo.«

»Tisto luknjo brez okna so tudi oddali?«

»Da, ampak nekemu slepemu muzi-
kantu.«

Gospodinja, ki ima »purše«, se hvali:

»Pri meni ni nikoli nobena postelja
prazna.«

Čulkovski:

Na materinem grobu

Tu zdaj ležiš, mučenica, pod rušo, trohni zdaj srce, ki me je ljubilo. Ko bi ti moje solze mogle vrniti dušo, bi se že davno bilo zgodilo.

Sele danes razumem tvojo veliko bol, ko smo te otroci prosili kruha, pa nisi imela vinarja niti za sol, nam praznik bi bila krompirjeva juha.

Trpela si žalost, pomanjkanje, kruto bolezen, a vedno si upala v božjo pravico. Tu sem, za vse kar sem tebi obvezen, oprosti, če vsepovsod vidim krivico!

silno padli vrednostni papirji. Spekulant s papirji so v enem dnevu zgubili milijarde dolarjev, dokler so borzo zaprli, da se posvetujejo o pomoči. Pravi vzrok ni znan, vendar se domneva, da je eden največjih bančnih koncernov pred polomom. — Padec prednostnih papirjev je vplival tudi na cene blaga. Cene pšenice so jele naglo padati, trgovci z žitom so zaradi tega opustili ponudbe ter ustanovili sami močno denarno družbo z enim milijonom dolarjev, da pospravijo pšenico v shrambe in skladišča, dokler se cene zopet ne dvignejo.

Japonci imajo preveč otrok. Pred kratkim se je vršilo v Tokiu ljudsko štetje, na podlagi katerega ima japonsko glavno mesto 4.880.000 prebivalcev in stoji v tem oziru na tretjem svetovnem mestu. (Prekašata ga še New York in London.) Tokijski župan Shirakami je predlagal, naj bi se uvedli za široke sloje informacijski uradi, kjer bi se starišem, ki imajo nad 4 otroke, dajali brezplačni nasveti, kako naj regulirajo porode. Nekateri so imeli pomisleke, češ, da bi to potem tudi družine z manj otroci izrabljale. On pa je mnenja, da take družine so že itak o vsem poučene in ne potrebujejo pouka. Narasčanje porodov dela Japonski resne skrbi.

Opasnosti vtihopaljenja v Zedinjene države. Izseljeniški komisariat v Zagrebu sporoča, da se, odkar so Zedinjene države ameriške zaprle svoje meje tujim državljanom, najde vedno več ljudi, ki skušajo na nedovoljen način priti v Severno Ameriko. Pri tem ne pomislijo, da žrtvujejo navadno vse svoje novce in češče tudi lastno življenje. Ponovno se je že opozorilo našo javnost, da ni redek slučaj, da se tihotapske ladje, ki skušajo zlasti preko Kube pripeljati take izseljence skrivoma v Severno Ameriko, rešijo, v slučaju da jih na odprtem morju dosežejo in ustavijo kontrolne ladje ameriške policije, »corpusa delicti«, to je ljudi, ki jih imajo skrite na krovu, da jih iztihatapijo v Ameriko, s tem, da

Otroci, v panorami »Samo za odrasle«: »No, veš kaj, to je sam švindel. Pri nas doma lahko čisto druge stvari vidim.«

V ozki ulici, kamor nikdar ne prodre solnčni žarek in ne raste nobena trava, sedi bolno dete:

»Mama, postavi tista dva cvetlična lončka sem pred vrata; Lizika tako rada sedi med zelenjem.«

Mati toži svoji sosedici: »Jaz imam šest otrok na pokopališču. Ali se mi to ne računa v zasluge za domovino?«

Mati kriči z okna na dvorišče, kamor je postavila cvetlične lončke, da jih dež opere in se otroci v njih bližini igrajo:

»Boste šli proč od rož, igrajte se na smetišču!«

Zena, ki je vsako leto polna, se pri-
tožuje:

»Moj stari je slab krmar. Ko bi vsaj eno leto znal jadrati mimo Blagoslovljene-
ga zaliva.«

»Kaj pa mislite, Majerca, na Veliki pe-
tek ne smete prati, vam lahko kaj umrje!«
»Nič ne stri, gospa ravnateljica, če je
eno manj, saj jih imamo zadosti.«

Zena gre z otrokom v vodo:
»Mama, ali ni mrazlo tam notri?«
»Le tiho bodi — saj ribe vedno notri
živijo.«

Pijan delavec filozofski poučuje svoje
otroke:

»Nič se ne učite, sicer boste morali
delati!«

jih zvežejo v vreče in vržejo v morje. Ta način »razbremenitve« se je prakti-
ciral že preje, ko še ni bilo policijskih
ladij in to zgolj zato, da se skrajša po-
tovanje in vzame v smrt odvedenim
žrtvam poslednje pare. Ker se takim
ladjam ni moglo nikoli dokazati kake
prekršitve izseljeniških predpisov ali
kazenskega zakona, je ameriška polici-
ja prišla na misel, da pošlje enega svo-
jih agentov kot izseljenika, ki želi priti
na nelegalen način v Ameriko, da pride
tihotapskim ladjam na sled. Odredila
je v to svrhu svojega agenta Diaza
Ancomeda, ki je za svoj prevoz iz Ku-
be v Severno Ameriko plačal kapitanu
dotične sumljive ladje 400 numeriranih
dolarjev. Agent se je skupno z 22 dru-
gimi izseljenci vkrcal na daljo »Del
Dio« v Havani. Ko je nato uro kasne-
je policijska patrolna ladja ustavila na
odprtem morju parnik »Del Dio«, ni
našla na parniku razven posadke, žive
duše. Krvava oblačila, ki so se našla
na parniku in kontradiktorne izpovedi
posadke in kapitana ter dejstvo, da ni-
so agenta Ancomeda našli na ladji, do-
kazujejo, kako se dela na takih zločin-
skih brodih s ljudmi, ki se vkrcajo. O
stvari vodi sedaj strogo preiskavo ame-
riška in kubanska policija. — Naši
ljudje naj se ne podajajo na taka opas-
na pota.

**Začasni predpisi za rudarska pod-
jetja.** Minister za šume in rude je izdal
začasne policijske predpise za rudarska
podjetja. Predpisi ostanejo v veljavi do
novega enotnega rudarskega zakona.
Določbe se tičejo: delavskih plač, higi-
jenskih in socialnih ustanov, cen bla-
gu v rudniških konsumih, ravnanja z
delavci, nekvalificiranih delavcev, hram-
be streljiva, varnosti pred eksplozivnimi
plinii, naprav pri prevažanju rud.

Ročni zemljevid dravske banovine
je izšel te dni v znani založbi Učiteljski
dom v Mariboru. Ta zemljevid je prav-
zaprav ponatis Dimnikovega ročnega
zemljevida bivše ljubljanske in mari-
borske oblasti, ki ga je izdala ista za-
ložba že pred tremi leti. Obsega pa že
novo mejo banovine z izločitvijo Med-
jimurja in črnomeljskega sreza ter s
priključitvijo čabarskega. Novi zemlje-
vid se prav prijetno razlikuje od prej-
šnjega po pestrosti in jasnosti barv, kar
kaže lep napredek litografije Maribor-
ske tiskarne v tej panogi. Našim šolam
bode s tem zemljevidom zelo ustreženo.
Saj so gotovo prve v celi državi, ki
imajo že sedaj ročni zemljevid svoje ba-
novine.

Pri Javni borzi dela v Ljubljani je v ča-
su od 1. januarja do 26. oktobra 1929 iskalo
dela 5905 moških, 1219 žensk, skupaj 7124
brezposelnih. Prostim mest je bilo 5911 mo-
ških, 713 ženskih, skupaj 6624. Posredovanj
se je izvršilo 3060 moških, 508 ženskih, sku-
paj 3568. Odpotovalo je 1676 moških, 60
žensk, skupaj 1736. Odpadlo je 666 moških,
414 žensk, skupaj 1080. Dne 26. oktobra 1929
se nahaja v evidenci 503 moški, 236 žensk,
skupaj 740 brezposelnih. **Delo išče:** moški:
12 hlapcev, 1 drvar, 1 pečar, 2 željarija, 7
kovačev, 7 železostugarjev, 2 kleparja, 1
brusač orodja, 1 graver, 1 str. tehnik, 8 str.
ključavničarjev, 1 elektromehanik, 2 elektro-
monterja, 2 lesostugarja, 1 rezbar, 4 urarji,
17 mizarji, 4 kolariji, 7 žagarjev, 1 pletar,
1 sedlar, 1 dežnikar, 2 usnarja, 1 tapetnik,
32 krojačev, 12 čevljarjev, 1 čevljarski pri-
rezovalec, 4 knjigovezi, 1 kart. delovodja, 7
mlinarjev, 12 pekov, 3 mesarji, 7 natakarjev,
2 slikarja, 2 gradbena tehnika, 1 črkostavec,
27 pisarn. slug, 40 pomožn. tovarn. delavcev,
17 kurjačev, 5 avtomehanikov, 42 trgov. po-
močnikov, 62 navadn. delavcev, 21 knjigo-
vodij, 46 zasebnih uradnikov, 2 lesna mani-
pulanta, 1 ekonom, 17 stavb. ključavničarjev,
6 vajencev. **Ženske:** 9 pisarniških moči, 4
kontoristinj, 7 prodajalk, 1 hotelska blagaj-
ničarka, 1 gostilniška kuharica, 10 nataka-
ric, 5 šivilj, 1 šivilja perila, 1 šteparica, 3 šil-
vilje slamnikov, 19 navadn. tovarn. delavk,
62 dnaric, 10 kuharic, 4 sobarice, 59 služ-
kinj, 6 postrežnic 2 vajenki. — **Delo je na
razpolago:** moškim: 12 hlapcem, 4 mizarjem,
24 čevljarjem, 2 sodarjem, 1 pečarskemu po-
močniku, 3 kleparjem, 10 navadn. delavcem,
400 tesačem, 28 rudarjem, 5 krojaškim po-
močnikom, 1 litografu, 1 graverju, 1 optikar-
ju, 1 opekarskemu mojstru, 1 soboslikarju,
10 tesarskim mojstrom, 1 delavcu za izdelo-
vanje cementne opeke, 13 vajencem. **Ženskam:** 5 tkalkam, 1 šivilji plaščev, 2 šil-
viljama rokavic, 2 šiviljama pletenin, 3 služ-
kinjam, 2 kmečkima deklama, 2 pletilkama,
2 postrežnicama, 4 vajenkam.

**Ali si že dobil novega
naročnika za Del. po-
litiko, smatraj to za
svojo dolžnost!**

Članska zborovanja KODESA v tekočem tednu.

Sobota, 2. novembra:

Mežica: zvečer ob 19. v dvorani
nad Konzumom.

Fala: ob 17. uri gostilna Tomeli.

Muta: ob 16. uri pri Dobniku.

Nedelja, 3. novembra:

Guštanj: ob 9. uri pri Milloniku.

Črna I in II: ob 10. uri pri Krulcu.

Helena: ob 14. uri v rudniški
dvorani.

Prevalje-Leše: ob 15. uri gostil-
na pri Jaserju na Lešah.

Sv. Lovrenc: ob 8. uri gostilna
Koder.

Člani »Kodesa«, udeležite se teh
zborovanj polnoštevilno!

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili
poštne položnice ter prosimo vse one
p. n. naročnike, ki so v zaostanku z
naročnino, da isto nemudoma porav-
najo, ker le na ta način bomo v stanu,
naš list vzdrževati in ga tudi redno
dostavljati. — Vse one pa, ki so na-
ročnino že poravnali, prosimo, da si
poštne položnice shranijo in jih po-
rabijo prihodnjič. — Uprava.

Književnost.

F. M. Dostojevskij »Selo Stepančiko-
vo in njegovi prebivalci«. Humorističen ro-
man. Poslovenil Vladimir Levstik. V Ljub-
ljani 1929. Založila Tiskovna zadruga. Pre-
vodne knjižnice 12. zv. str. 244. Cena bro-
širani knjigi Din 44.—, v platno vezani
Din 56.—, poština Din 2.—.

»Selo Stepančikovo« je roman prav za
tiste bralce, ki jim je drugače Dostojevskij
»pretežak« in »prežalosten«. Kakopak, tudi
ta smešnost je tragična — s tragiko, ki pre-
ganja vsako dobrodušnost, ako presega
meje zdrave pameti. So trenutki, ko bi člo-
vek pretepel blagega starčka z vsemi nje-
govimi zajedalci vred, so trenutki, ko bi
se zjokal nad njim; da, so taki, ko se celo
v Fomi Fončču, tem kralju vseh parasitov
v svetovni literaturi, odkrije tisto brezno
človeške bede, ki je ni nihče tako do dna
spoznal kakor F. M. Dostojevskij. Tako
nam kaže »Selo Stepančikovo« svojega av-
torja na višku njegove umetnosti, a z nove,
skoro nepričakovane strani. Ni preveč, če
imenujemo to knjigo najboljši humoristični
roman na svetu, ki ga čaka tudi v sloven-
skem prevodu navdušen sprejem. — Knji-
go je v lepi obliki izdala Tiskovna zadruga
v Ljubljani.

Velika je razlika med
čevlji in čevlji
priporočamo vam najboljše

Karo čevlje

Maribor, Koroška cesta št. 19

Ljubljana.

Gospod Tone Šubelj, koncertni pe-
vec, ki je priredil letos koncertno tur-
neju po Zedinjenih državah Amerike je
dal »Slovenskemu narodu« poročilo o
svojih uspehih in vtisih. H koncu poro-
čila pravi tudi, kako se ameriškim slo-
venskim delavcem dobro godi, da ima-
jo svoje hiše, svoje automobile in mno-
go tisoč dolarjev prihranjenih. Pravi
pa, da zato, ker delajo nekatr po 14 in
16 ur na dan in je mnenja, da če bi pri
nas hoteli toliko delati, da bi lahko
imeli Ameriko doma. Dvomimo pa ze-
lo, da je on videl v Ameriki večino na-
ših delavcev, kajti potem bi moral vi-
diti tudi senčne strani njihovega živ-
ljenja, kajti tisti, ki so se z avtomobili
pripeljali na njegove koncerte še ne za-
dostujejo za točno presojo socialnega
položaja ameriških delavcev. Kar se pa
tiče Amerike pri nas doma, bi pa pred-
lagali g. Šublju, naj izračuna n. pr.
koliko bi zaslužil en delavec pri Der-
wuschku v Lajterspergu, ki prejema
2 Din na uro, če bi delal 16 ur mesto
sedanjih 12, in koliko bi zaslužile

JEDILNO ORODJE

v srebru, alpaka srebro, alpaka v naj-
večji izbiri!

Samo prvovrstno blago!

6 žlič, vilic, nožev, kavinih žlic la al-
paka s pisanim jamstvom, najmoder-
nejše fasone samo **Din 325'.**

6 kavinih žlič z etuijem samo

Din 65'.

1 otroško jedilno orodje sestoji iz
noža, vilic, žlice in kavine žlice samo

Din 97'.

Urar in juvelir

M. Jger^{jev} sin
Maribor
Gosposka ulica štev. 15
Prodaja na obroke

Maribor.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Četrtek, 31. oktobra ob 20. uri: »Cer-
kvena miš.« Ljudska predstava. Znižane
dramske cene. Kuponi.

Petek, 1. novembra ob 20. uri: »Pi-
skrovez.«

Sobota, 2. novembra ob 20. uri: »Žu-
pan Stilmundski.« Ljudska predstava. Zni-
žane dramske cene. Kuponi.

Dve ljudski predstavi v mariborskem
gledališču. Kakor je znano, je mariborsko
gledališče letos na večini prostorov zni-
žalo vstopnino. Uspeh se že kaže: obisk
se veča! Ker pa hoče gledališče privabiti
kar najširše sloje, se je odločilo prirediti
od časa do časa tudi ljudske predstave po
še bolj znižanih cenah. Prvi dve ljudski
predstavi bosta okoli Vseh svetih. V četr-
tek, 31. oktobra, se vzporedi vrlo efektivna
moderna komedija »Cerkvena miš«, menda
zadnjikrat v sezoni, na Vernih duš dan, v
soboto, 2. novembra pa razpoloženju tega
dneva zelo primerna drama »Stilmundski
župan«. Želeti bi bilo, da mariborsko ob-
činstvo napolni oba večera hišo do zadnje-
ga kotička.

Pogreb Berte Bukšekove se je vršil
v torek popoldne iz pokopališke kape-
lice mestnega pokopališča na Pobrežju.
Udeležil se ga je ves ansambl maribor-
skega gledališča, deputacije udruženj
gledaliških igralcev iz Ljubljane, Za-
greba in Varaždina ter velika množica
občinstva, ki je hotelo spremiti veliko
umetnico in blago ženo na zadnji poti.
Med sprevedom je igrala vojaška god-
ba pod vodstvom kapelnika Herzoga
žalne korake. Nad odprtim grobom so
se s pretresljivimi besedami poslovlili od
nje njeni stanovski tovariši in prijatelji
gg. Kovič, Rasperger, en zastopnik iz
Zagreba in Danilova iz Ljubljane. Ma-
lokatero oko je ostalo suho. Gledališki
pevski zbor je ob zaključku zapel
»Blagor mu«. Odsla je torej od nas ve-
lika umetnica, blaga, trpeča žena in
ljubeča mati. Blag ji spomin! — Naše
zadnje poročilo o njej popravljamo v
toliko, da ni bila med vojno angažira-
na na gledališču v Zagrebu, temveč v
Varaždinu, ter da je že od leta 1919
bila stalno nastavljena na mariborskem
gled. odru, kjer je pod ravnateljstvom
g. Nučiča nastopila v prvi slov. pred-
stavi v tem gledališču, v »Tugomeru«.

Opekarna Derwuschek ima smolo z
deložacijami.

Zopet izgubljen rekurz.

Derwuschek je vložil proti Francu
Kranerju tožbo na izpraznitev stano-
vanja dne 9. februarja. Druga razprava
je bila 6. aprila, ko je okrajno sodišče
tožbi ugodilo in razsodilo, da se mora

ROBAUS SUHOR

**SE DOBI POVSODI
NAJBOLJŠE ČAJNO PECIVO!**

je zelo redilno dezertno pecivo. Gospodinje, založite se pravočasno s tem izvrstnim čajnim pecivom za dolge zimske večere. — Pristen samo v originalnih zavojčkih zapečatenih z varstveno znamko.

delavec Franc Kraner izseliti iz Derwuschek barake. Proti tej sodbi pa je vložil delavec Kraner priziv na okrožno sodišče v 14 dnevnom roku. Okrajno sodišče je ta priziv zavrnilo, češ da je prepozen, ker bi bil moral radi stanovanjske zadeve biti vloženi že v 8-dnevnom roku. Proti temu sklepu se je pritožil delavec Kraner na okrožno sodišče z utemeljitvijo, da gre tukaj za tožbo na izpraznitev naravnega stanovanja ne pa za stanovanjsko odpoved in je toraj 14 dnevni prizivni rok in vsled tega priziv pravočasno vložen. Tudi okrožno sodišče je bilo tega mnenja in naložilo okrajnemu sodišču, da mora Kranerjev priziv predložiti kot pravočasno vložen. Drugega mnenja je bil tovarnar Franc Derwuschek ter se je proti temu sklepu okrožnega sodišča zopet on pritožil na Stot sedmorice v Zagrebu. Včeraj je bila dostavljena rešitev te pritožbe od Stola sedmorice v Zagrebu, ki pravi, da ima prav delavec Kraner, ker velja v tem procesu 14 dnevni rok in je toraj pravočasno vložil priziv. Sedaj še le je toraj sodišče dostavilo Kranerju priziv I. instance g. Derwuscheku, ki lahko v 14 dneh poda odgovor na ta priziv in šele nato bo šla zadeva zopet na okrožno sodišče, ki pa je seve tudi z delom preobloženo in še ne bo moglo tako kmalu razpravljati o tej Derwuschekovi tožbi. Delavec Franc Kraner, ki ga je g. Derwuschek že s 1. januarjem odpustil iz službe, bo toraj ravno po za-
slugi Derwuschekovih rekurzov še nekaj časa stanoval pri g. Derwuscheku.

Mestna občina prodala parcelo, ki je bila tuja last. V koroškem predmestju je pričela mestna občina z regulacijo Koroške ulice, ki sicer ni bila najbolj potrebna, ker imamo ceste, ki bi jih bilo res treba regulirati radi velikega prometa, ki se razvija in da bi se preprečile razne nesreče z vozili, ki se baš pri nas pogosto dogajajo. Priporočljivo bi bilo zatorej, da bi se regulirale predvsem važne prometne ulice in križišča, za kar pa občina votira navadno zelo majhne zneske. Za regulacijo Koroške ulice pa je bilo potreba odkupiti tudi neko parcelo z malo hišico, katero se je moralo podreti. Ta parcela in hišica je bila last nekega privatnika, zatorej je morala občina odstopiti njemu eno izmed svojih bližnjih parcel v zameno. Ko pa je nekega dne pričel

omenjeni posestnik z zgradbo nove hišice na zamenjani parceli mestne občine, je prišel k njemu sosed, ki se je ravnokar vrnil iz tujine, ter ga ves osupel vprašal: »Kaj pa delate na moji zemlji, kdo Vam je dovolil tukaj zidati?« Po kratkem prerekanju med njima se je izkazalo, da je parcela, ki jo je mestna občina dala v zameno kot svojo, privatna last. Uvidevnosti in dobrosrčnosti lastnika te parcele pa se ima občina zahvaliti, da se je zadovoljil z drugo mu ponudeno parcelo ter je zadeva končala mirnim potom. Seveda je občina za nakup hišice in parcele porabila 80.000 Din, ne všteti drugih stroškov regulacije.

Občinski svetnik oklofutal kmetico. Član tukajšnjega občinskega sveta in predsednik Trg. gremija gosp. Weixl, ki je menda tudi član tržnega nadzorstva, je predprošli petek hodil očitno slabe volje med kmetkami, ki so na trgu prodajale sadje. Nenadoma pa se je ustavil pri eni izmed kmetk ter kupil za 4 Din sadja. Ker je sadje sam izbral, se je hotela prodajalka prepričati koliko ga je vzel, pri čemur si je dovolila neko opazko. Gosp. Weixl jo je menda slabo razumel, ali pa ga je ta opazka tako razburila, da je mahoma pripeljal prodajalki klofuto. Konflikt je bil hitro končan, ker je strogi občinski oče kmalu po podeljeni klofuti zapustil pozorišče ter razen pikrih opazk, katere so padale s strani očitidcev, menda ni bilo hujših posledic.

Veliki letalski miting na Teznu. Ker je prošlo nedeljo deževalo, se bo vršil letalski miting na Teznu v nedeljo, dne 3. novembra, pri katerem bodo nemški piloti z letali izvajali vrstolomne poletne.

Avtomobilska nesreča pri Limbušu. V torek se je vozil šofer R. Pohlin s tovrstnim avtomobilom, ki je last tovarne vžigalic v Rušah ter se je pri Limbušu ponesrečil. Avto se je parkrat prevrnil ter je šofer zadobil težje telesne poškodbe. Prvo pomoč mu je nudila rešilna postaja, nakar je bil oddan v mariborsko bolnico.

Pri delu se je ponesrečil 23 letni mesar Ferdinand Neubauer iz Pobrežja. Ker je poškodba težjega značaja, so ga morali prepeljati v tukajšnjo bolnico.

Društvo stanovanjskih najemnikov v Mariboru bo dajalo od 1. novembra

dalje svojim članom informacije ob sredah in sobotah od 18.—19. ure v društveni pisarni.

Celje.

Od časa, ko je za mesto Celje stanovanjska zaščita ukinjena, smo mestni stanovanjci nižjih slojev izročeni večini na milost in nemilost hišnih posestnikov. Stanovanjska beda postaja od dne do dne hujša, sodnijskih odgovorov kar dežuje. Ugovori se sploh ne sprejemajo! V Prešernovi ulici stanuje neka delavska stranka, katera je bila deložirana, že več tednov v odprti drvarnici, žalostno je gledati, kako zmrzujejo ubogi otroci v drvarnici, pa ni človeka, da bi se te stranke usmilil. V Gosposki ulici grozi neki revni vdovi s 3 malimi otročki deložacija, ta vdova ne ve, kam bo šla z revčki, ker ni stanovanj; sem govoril ž njo in na moje vprašanje, kaj bo storila, mi je odgovorila, da bo nekaj storila, ali konec, da bo zelo žalosten. Tej vdovi je hišni gospodar samo zato odpovedal revno sobico s štedilnikom, ker ga baje ni pozdravljala. Ona je hotela vložiti ugovor, pa je bila odvrnjena, češ, ugovore ne sprejemajo. Tako je usoda teh siromakov in njihovih otrok, ki največ trpe, posebno sedaj, ko se zima bliža. Mestna občina veliko zida, pa same palače.

CELJSKO GLEDALIŠČE.

Ponedeljek, 4. novembra ob 20. uri: »Piskrovec.« Gostovanje Mariborčanov. Operne cene.

Četrtek, 7. novembra ob 20. uri: »Koncert Brandl-tria. Dramske cene.

Kamnica.

Križi in težave viničarskega stanu. Letošnje poletje je bilo toplo in še jesen dosti lepa; vode smo popili in potili smo se tudi dovolj; zima je vzela gorice, suša pa njive, po hribih; jabolčnika bomo drugo leto pili malo, vino pa nam škoduje, ker ga nimamo in nam ga ne dajo. Delati pa delati, tako dolgo, dokler te vrag ne vzame. Ne samo, da se viničar muči in gara noč in dan, še tega so mu nevoščljivi, kar pojé. Lahko si vsak misli, da za tistih par dinarčkov, ki jih zasluži, bo presneto redkokdaj videl košček mesa; če si pa v letu parkrat speče malo belega kruha, je to že zanj smrtni greh. Slišal sem od viničarke, ki si je neko nedeljo spekla nekaj iz pšenične moke, da ji je gospa, ki je to videla, rekla: »Taka jed vendar ni za vas; za vas je krompir in žganci.« Ti ljudje torej, ki se z zemljo največ ukvarjajo in jo obdelujejo, ti ljudje bi niti ne smeli okusiti tega, kar nam zemlja da. Raste-li pšenica samo za

takozvani posedujoči stan ali tudi za ubogo paro? Ravno tako je tudi z vinom. Ako je gospod res kdaj tako dobro razpoložen, da dá viničarju kupico vina, mu ne bo pozabil reči: »Počasi pijte, počasi!« Vzemimo pa primer: Recimo, da bi šel viničar v kak vinotoč in bi ga spil namah cel polovnjak, pa mu nihče ne bi rekel: »Počasi pij, boš pijan!« Očita se nam, da ne znamo gospodariti, zato pa nimamo nič, prosim, ako najdete človeka, ki bi znal s tem našim zasluzkom tako gospodariti, da bi si sčasoma prihranil premoženje; tisti človek bi si ne zaslužil samo najvišjo diplomu, ampak on bi, da se izrazim svetopisemsko, delal čudeže. Ako si pa kdo res toliko prihrani, da si kupi svinjo, pa so mu jo takoj nevoščljivi, češ, vi imate več kakor jaz, vam gre boljše kakor meni. Ako vinska trta ne obrodi toliko, kolikor bi si gospodje želeli, ali če vremenske ujme vzamejo letino, je kriv viničar, bognečaj, da bi rekel besedico, takoj bodo rekli, da je rabijaten človek, upornik in še mnogo drugih priimkov mu bodo naložili, da mu bodo še v spanju rojili po glavi. Ni čuda, če se od mlajših sploh nobeden noče več pečati s tem poslom, saj si človek drugače misliti ne more, kakor, da nas sploh ne prištevajo k ljudem. Saj sem slišal zadnjič na lastna ušesa nekega gospoda tukajšnjega trgovca, da mu je živina ljubša od ljudi. Ko bi bila naša organizacija močnejša, bi se dalo mogoče vsaj nekaj narediti, a smo prešibki, večina naših ljudi nima nobenega smisla za organizacijo, največ je pa kriv strah. Dosti je pa takih, ki v resnici nimajo toliko, da bi plačevali prispevke. Govoril sem z viničarko, moža slučajno ni bilo doma, o organizaciji, in ko sva prišla do prispevkov, je rekla: »Za boga milega, vse bi storila, a plačevati ne morem, kje bo pa mož vzel denar, pomislite: krava ima 2 litra mleka na dan, prodati ga ne morem nič, to porabimo doma, pa še to je gospodu preveč!« Navezani so torej samo na dnino, ki znaša na osebo in na dan 3 Din. Hrana sicer imajo tam pri gospodu, kadar delajo za dnino, a kakšna je ta hrana! »Bože moj,« je rekla žena, »toliko, da se lahko reče, da je nekaj na mizi.« Videl sem tam njenega otroka, seveda za njegovo starost še majhen in šibak, sukno je nosil tako, da mu je konec bingljaj po petah; kar je na svetu, še ni imel sukne zmerjene za njegov hrbet. In kaj mislite, čegava je tista viničarija? Last cerkve. Katere, to zaenkrat zamočim.

Ali ste že krili?
svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d.d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

URE

prodaja in popravlja z večletno pisarno garancijo.
Postrežba točna!
Cene nizke!

JAKOB MULAVEC, urar, Maribor, Kralja Petra trg 1

Eksportna hiša „LUNA“
Maribor, Aleksandrova cesta 19

Najboljša in najcenejša nakupovalnica vseh potrebščin. Otroške nogavice od Din 5.— naprej, moške nogavice od Din 5.— naprej, ženske nogavice od Din 7.— naprej, ženske nogavice s svilenim robom od Din 12.— naprej, prima flor nogavice od Din 17.— naprej. Čipke in kleklan-predmeti meter od Din 1.— naprej.

Šolarski nahrbtniki od Din 18.— naprej, šolarske torbice iz najboljšega povošenega platna po Din 35.—, šolske mape iz dobrega usnja po Din 65.—, peresniki od Din 3.50 naprej, jopiči za šolarje iz čiste volne od Din 48.— naprej, pletene obleke lastnega izdelka od Din 100.— naprej. Telovadni čevlji vseh velikosti, kakor tudi sandale, otroški čevlji in vseh vrst sobnih čevljev.

Lastna predtiskarija

kakor tudi vsakovrstna preja za vezenje.

Tovarniška zaloga perila in volnenih pletenin

zato pri največji izbiri izredno nizke cene Samoveznice, klobuki, čepice itd. itd.

Jos. Karničnik, Glavni trg 11.

Delavke in delavci!

Kupujte samo pri tvrdkah, ki oglašujejo v „Delavski Politiki“! ...

Nabirajte nove naročnike

Naznanilo!

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem otvorila v Mariboru Gospojna ulica št. 3 trgovino

s premogom in drvami

Potrudila se bom postreči cenj. občinstvu z najnižjimi cenami. Priporoča se najtopleje **O. HETZL**.